

ПАМ'ЯТКА

ЩОДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ СЕКСУАЛЬНОГО РАБСТВА ЯК ФОРМИ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА, ПОВ'ЯЗАНОВОГО З КОНФЛІКТОМ

Кваліфікація: стаття 438 Кримінального кодексу України. Порушення законів та звичаїв війни.

Поняття: під “сексуальним рабством” слід розуміти здійснення будь-якого або всіх правомочностей власника щодо однієї чи більшої кількості осіб, зокрема шляхом купівлі, продажу, позики чи обміну такої особи чи осіб, або через застосування аналогічних способів позбавлення особистої свободи, коли потерпілу особу було залучено до здійснення одного чи більшої кількості актів сексуального характеру.

Склад злочину сексуального рабства як форми сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом:

Об'єкт: мир та міжнародний правопорядок в контексті дотримання зобов'язань щодо забезпечення статевої недоторканності та гідності особи.

Об'єктивна сторона: власність і пов'язані з ними повноваження можуть мати різні форми. Їхнє застосування вимагає оцінки в кожному конкретному випадку, зосереджуючись на “якості стосунків між правопорушником і потерпілим/ою” і враховуючи такі ознаки як: контроль або обмеження пересування та заходи, вжиті для запобігання або стримування втечі; контроль фізичного стану особи; психологічний контроль або тиск; примус, погроза застосування примусу; тривалість здійснення права власності; зазнавання жорстокого поводження та знущань; контроль сексуальності; примусова праця або поневолення; вразливість постраждалої/го; і соціально-економічні умови, в яких здійснюється влада.

Сексуальне рабство вчиняється, коли, окрім матеріального елементу поневолення, особа, яка звинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, спонукала потерпілу/го до дії сексуального характеру. Такі дії можуть бути вчинені будь-якою особою та проти будь-якої особи, незалежно від статі чи гендеру, і полягають у фізичних або вербальних діях із сексуальним елементом. Крім зґвалтування, це включає “всі серйозні правопорушення сексуального характеру, завдані фізичній і моральній цілісності особи... за допомогою примусу, погрози застосування примусу або залякування у спосіб, який є принизливим для гідності постраждалої/го”. Під сексуальними діями розуміються “здійснені сексуальним шляхом або спрямовані на сексуальність” акти. Визначення того, чи акт має сексуальний характер, відбувається в кожному конкретному випадку. По суті, це стосується “здатності постраждалої/го аналізувати умови, в яких він чи вона бере участь у сексуальній активності” і здійснення права на сексуальну автономію. Статева недоторканність і особиста гідність відіграють тут вирішальну роль.

Контекстуальний елемент: злочинне діяння вчинене в контексті міжнародного збройного конфлікту та було пов'язане з ним.

Суб'єкт: загальний/спеціальний.

Суб'єктивна сторона: умисел (прямий або непрямий). Правопорушник навмисно використовував право власності на іншу особу і примусив цю особу до дій сексуального характеру. Таким чином, “правопорушник повинен був усвідомлювати, що він використовує такі повноваження, і мав намір примусити відповідну особу брати участь у діях сексуального характеру або вважати, що дії сексуального характеру впливають із самого факту поневолення”.